

Ontologie - možné koncepce

Přesně vzato by mělo slovo „ontologie“ znamenat „pojednání o jsoucím“; protože však by něco takového nedávalo dost smysl, neboť jako „jsoucí“ by tu mohlo být míněno cokoli, co „jest“, mělo svůj význam, když Aristotelés ještě upřesnil „o jsoucím jakožto jsoucím“, eventuelně - s určitým interpretačním posunem - „o jsoucím, pokud jest“, čímž může, ale nemusí být míněno „pokud právě jest“ (historicky tomu však takto obvykle rozuměno bylo). Necháme-li zatím stranou otázku povahy takového pojednání, které zřejmě nemůže být dost dobře chápáno jako vědecké (odborně, specializovaně vědecké), nýbrž jako filosofické (které nemůže nechat stranou vztah k celku všeho jsoucího resp. k veškerenstvu), ocitáme se před problémem, co to znamená „býti“, co to je „jsoucí“ a „jsoucno“, a jak lze obhájit tradiční rozlišení mezi slovesem „býti“ (a jeho tvary, včetně „jest“ i „bude“ nebo „bylo“) a substantivem, které nabývá pouze v češtině podoby „bytí“, zatímco v řečtině i v latině se vnějšně nemění, jen oné substantivní povahy a funkce nabývá, řečtina to naznačuje jako TO ON (v němčině je substantivum vyznačeno velkým písmenem - das Sein). Otvírá se tím totiž možnost chápat „ontologii“ také jako „pojednání o bytí“; tradičně se mluví jednak o „bytí jsoucna“ (určitého jsoucna), ale někdy také o „bytí vůbec“, např. jako o něčem, na čem jednotlivá jsoucna „participují“ (otázku participace opět necháváme stranou). Samo „bytí“ může být chápáno jako to, co je všem „jsoucňům“ resp. všemu „jsoucím“ společné, ale často bylo chápáno (jak kriticky zdůraznil zejména Heidegger) jako „nejvyšší jsoucno“. Ovšem problémem zůstává i ono všem jsoucňům „společné“, totiž že „jsou“; musíme si totiž položit také otázku, že všechno jsoucna „jsou“ opravdu stejným způsobem, a také zda vůbec je těmto různým způsobům, jak jsou, něco společného - a pokud ano, „co“ to vlastně je. Nemůžeme si nepřipustit otázku, zda to není spíš problém jazyka než problém nějaké skutečné „jsoucnosti“ nebo skutečného „bytí“. A tyhle všechno otázky a problémy náleží rovněž do oboru „ontologie“ (event. méontologie“, pokud se nějak dohodneme na vztahu mezi oběma).

(Písek, 090205-1.)